

Wystawy

W marcu i kwietniu otwarta była w salonie wystawowym CPLiA — „Długiej Sieni” w Gdańsku ogólnopolska wystawa współczesnej ceramiki ludowej. Najbogatsze były zestawy ceramiki kaszubskiej Leona Necla i Józefa Kaźmierczaka. Poza tym reprezentowani byli licznie garncarze: z Kieleckiego — Fryderyk Bąbel, Józef Gałuszko i Jadwiga Kosiarska, z Kurpiów — Zdzisław Płagowski, z Podlasia — Kazimierz Rogowski i Władysław Gładzki oraz członkowie spółdzielni garncarskich z Lubelszczyzny i Rzeszowskiego. Obok ceramiki ludowej pokazano nowoczesną ceramikę artystyczną i ludowe plecionki ze słomy.

W kwietniu w domu kultury cukierni Grabów otwarta była regionalna wystawa współczesnej sztuki ludowej okolic Grabowa. Wystawa zorganizowana została z inicjatywy Klubu Twórców i Artystów Ludowych przy Powiatowym Domu Kultury w Puławach. Pokazano wycinanki Ignacego Dobrzyńskiego i jego wnuczki, uczeniści szkoły podstawowej, wyroby z rogu i metalu Bronisława Pietraka, pisanki Zofii Misztalowej i Franciszki Smolakowej oraz zabawki wykonane przez Teresę Bogutę.

13 kwietnia otwarta została w Krakowie, w gmachu Biblioteki Miejskiej, pokonkursowa wystawa artystycznego kowalstwa ludowego województwa krakowskiego. Organizatorami wystawy byli: Sekcja Badania Plastyki Ludowej Instytutu Sztuki PAN oraz Wydział Kultury WRN w Krakowie.

W kwietniu otwarta była w Bydgoszczy pokonkursowa wystawa sztuki ludowej i pamiątkarstwa woj. bydgoskiego. (Por. Polska Sztuka Ludowa, 1960, nr 2). Organizatorzy wystawy i konkursu pracują obecnie nad przygotowaniem drugiego etapu konkursu, w oparciu o doświadczenia obecne.

W końcu kwietnia otwarta była w Powiatowym Domu Kultury w Sierpcu wystawa malarstwa amatorów i prac rzeźbiarzy ludowych zamieszkałych na terenie powiatu. Zgromadzone na wystawie rzeźby w liczbie ok. 40 reprezentowały twórczość współczesną: Mieczysława Ruszkowskiego i Franciszka Hurasa z Sierpca, Wincentego Krajewskiego z Zawidzy, Czesława Kiepczyńskiego i Heleny Gołębiowskiej

z Mościsk oraz Wacława Skirzyńskiego. Twórczość wszystkich wymienionych rzeźbiarzy oscyluje na pograniczu sztuki ludowej i amatorskiej. Najbardziej interesujące, a zarazem najbliższe tradycyjnej sztuce ludowej, mimo współczesnej tematyki, były prace Ruszkowskiego, kształtowane w bryłach zwartych, statycznych, nie przeładowanych naturalistycznymi szczegółami. Niezły poziom przedstawiały także prace Krajewskiego, powtarzające tradycyjną tematykę i schematy kompozycyjne Madonny Skepskiej i Chrystusa Frasobliwego.

Rzeźby Hurasa, z wyjątkiem Trójcy Świętej, wzorowanej na późnogotyckiej rzeźbie znajdującej się w kościele w Sierpcu, stanowiły przykład ujemnego wpływu olcudruków i złych ilustracji książkowych na twórczość amatorską.

W Wojewódzkim Domu Kultury w Opolu odbył się w kwietniu konkurs na tradycyjne ludowe kraszonki, pierniki, palemki i hafty z regionu opolskiego oraz konkurs na przeprosy, wiersze i najlepszych pieśniarzy, bajkarzy i gawędziarzy. Największym powodzeniem cieszył się konkurs kraszonek. 75 twórców przedstawiło do oceny 321 zdobionych jajek. Przyznano dziesięć równorzędnych pierwszych i dziesięć drugich nagród. Konkurs przekształcił się w imprezę poświęconą ludowej twórczości artystycznej. Odbyły się pokazy haftów, rzeźby, palemek wiosennych oraz korowodów marzankowych i gaikowych.

W Sokółce odbyła się w kwietniu wystawa sztuki ludowej tego powiatu. Znaczną większość eksponatów stanowiły dywany dwuosnowowe, najbardziej reprezentatywna dla Sokólskiego gałąź ludowej twórczości plastycznej. Pokazano również tkaniny wykonywane współcześnie, jak i zabytkowe (w mniejszej liczbie).

Wydział Kultury WRN w Białymstoku zorganizował w marcu i kwietniu konkurs pisankarski. Z nadesłanych eksponatów urządzono wystawę, która była otwarta w ciągu maja. Na konkurs nadesłano ponad 500 prac z terenu woj. białostockiego i koszalińskiego. Najwartościowsze pod względem artystycznym prace pochodziły z okręgu augustowsko-sięmiątyckiego. Ciekawe prace nadesłano również z nieznanego dotychczas terenu pow. Łapy. W konkursie brało udział 130 osób. Wyróżniono 17 autorów. Z autorami prac nagrodzonych za-

mierzali nawiązać kontakt CPLiA. Około 300 najlepszych prac zakupiło Muzeum w Białymstoku.

21 kwietnia otwarto w Muzeum Etnograficznym w Krakowie wystawę sztuki ludowej zamieszkających w Polsce Białorusinów, Litwinów, Rosjan, Słowaków, Ukraińców i Żydów. Komisarzem wystawy jest mgr Maria Woleńska, kustosz Muzeum Narodowego w Krakowie. Wystawa przygotowana została w ramach obchodów Tysiąclecia, z inicjatywy Ministerstwa Kultury i Sztuki, przez Muzeum Etnograficzne w Krakowie. Na wystawie zgromadzono ok. 500 eksponatów, reprezentujących zarówno unikatowe już dziś okazy muzealne, jak twórczość współczesną wymienionych grup narodowościowych. Założeniem wystawy było zobrazowanie zjawisk przenikania i wzajemnych wpływów polskiej sztuki ludowej i sztuki ludowej mniejszości narodowych.

Katalog wystawy, wydany przez Muzeum Etnograficzne w Krakowie, zawiera obszerny wstęp omawiający założenia wystawy, napisany przez M. Woleńską, bibliografię, opis eksponatów oraz 21 plansz fotograficznych. W dniach 19—21 maja odbyło się w związku z wystawą trzydniowe seminarium, na którym wykłady wygłosili: prof. T. Seweryn, mgr K. Pietkiewicz oraz mgr M. Woleńska.

W kwietniu otwarta została w Muzeum w Łowiczu wystawa wycinanki łowickiej na przestrzeni stulecia jej istnienia. Wystawa ta wejdzie w skład działu etnografii stałej galerii muzealnej. Recenzję zamieścimy w następnym numerze.

W związku z obchodami Tysiąclecia i 700-leciem Opoczna, Wydział Kultury PRN w Opocznie i miejscowa spółdzielnia CPLiA „Opocznianka” ogłosiły konkurs sztuki ludowej Ziemi Opoczyńskiej. Konkurs, trwający do dn. 1 maja, obejmował wszystkie żywotne dziedziny sztuki ludowej. Nagrodzone i wyróżnione prace złożą się na wystawę sztuki ludowej, która odbędzie się w Opocznie, a następnie w Kielcach i innych miastach województwa.

5 czerwca otwarta została w Pałacu Sztuki w Krakowie wystawa polskiego malarstwa i drzeworytu ludowego, zorganizowana przez Towarzystwo Przyjaciół Sztuk Pięknych i Muzeum Etnograficzne w

Krakowie. Wystawa gromadzi około 400 eksponatów. Recenzję zamieścimy w następnym numerze Polskiej Sztuki Ludowej. Katalog wystawy, wydany przez Towarzystwo Przyjaciół Sztuk Pięknych w Krakowie, zawiera krótki wstęp pióra prof. Tadeusza Seweryna, opis eksponatów oraz 9 ilustracji.

W czerwcu eksponowana była w łowickim Muzeum wystawa twórczości wycinankarskiej trzech pokoleń Strycharskich. Recenzję wystawy zamieszczamy w następnym numerze.

Wystawa malarstwa Nikifora, która w roku ubiegłym i pierwszym kwartale roku bieżącego cieszyła się dużym zainteresowaniem w Europie Zachodniej, otwarta była w kwietniu w Haifie w Muzeum Sztuki Nowoczesnej. Wystawę zorganizował A. Banach.

Wystawa polskiej wycinanki ludowej, zorganizowana na wiosnę br. przez prof. Roberta Wildhabera w Muzeum Etnograficznym w Bazylei, budziła ogólne zainteresowanie. Komisja do upiększania szkół szwajcarskich zwróciła się do CPLiA z licznymi zamówieniami na wycinanki, przeznaczone do dekoracji klas szkolnych.

W kwietniu odbyła się w Taszkencie wystawa pt. Polska inicjatywa ludowa we wzorach przemysłowych. Największe zainteresowanie zwiedzających budziły prace koronkarek z Koniakowa, tkaniny malowane przez chłopki z Zalipia oraz wyroby fajansowe z Włocławka.

Wystawa chińskiego ludowego rzemiosła artystycznego, eksponowana w Pałacu Kultury w Warszawie na jesieni ubiegłego roku, odbyła w pierwszym półroczu br. wędrowkę po miastach wojewódzkich. W marcu i kwietniu otwarta była we Wrocławiu, w maju — w Bydgoszczy.

Pokazano eksponaty z zakresu ozdób stroju, tkaniny dekoracyjne, naczynia porcelanowe i wykonane z kamieni szlachetnych, a także wycinaki i lampiony.

W kwietniu i maju otwarta była w Domu Kultury przy ul. Elektralnej w Warszawie wystawa będąca przeglądem węgierskiego rękodzielnictwa ludowego i drobnego przemysłu. Pokazano m. in. stroje ludowe, lalki w ubiorach regionalnych, hafty charakterystyczne dla poszczególnych regionów etnograficznych i ceramikę ludową. Wystawa obejmowała twórczość współczesną.

W maju w salach reductowych Teatru Narodowego w Warszawie otwarta była wystawa współczesnej rzeźby i grafiki Eskimosów kanadyjskich. Wystawa zorganizowana została przez Biuro Współpracy Kulturalnej z Zagranicą i Ministerstwo Kultury i Sztuki. Zestaw eksponatów przysłany do Polski pokazywany był uprzednio w wielu stolicach europejskich. Na wystawę złożyło się około stu rzeźb wykonanych przeważnie w kamieniu, także w drzewie i kości, oraz kilkadziesiąt prac graficznych.

Staraniem Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego Czechów i Słowaków w Polsce zorganizowana została w Krakowie, w Domu Kultury Zakładów Mechanicznych, wystawa czeskiego szkła i słowackiej ceramiki ludowej, pochodzących z wioski Modrej i Hesoru. Wystawa otwarta była w ciągu kwietnia.

Wśród imprez zorganizowanych z okazji Dni Krakowa znalazł się kiermasz sztuki ludowej regionu krakowskiego. Kiermasz odbywał się od 12 czerwca na Rynku Głównym. Imprezę tę przygotowała CPLiA.

5 czerwca odbył się na Placu Litewskim w Lublinie cepeliowski kiermasz sztuki ludowej regionów Lubelszczyzny — przede wszystkim ceramiki i tkanin. Główną atrakcją kiermaszu był pokaz pracy garncarzy Józefa Noworola i Mateusza Starka z Łązka Ordynackiego.

W kwietniu otwarty był w Domu Twórczości Ludowej CPLiA na Rynku Staromiejskim w Warszawie kiermasz połączony z wystawą tkanin ludowych wykonywanych przez spółdzielnię CPLiA na terenie woj. olsztyńskiego. Do najciekawszych eksponatów należały szmaciaki mazurskie Stefani Bębenkowej z Wielbarka. Pokazano wiele tkanin dekoracyjnych i ubraniowych opartych na motywach ludowych.

Wzornictwo i kolorystyka tkanin wykonywanych obecnie w Olsztynie coraz częściej wykazuje zapożyczenia ze sztuki innych regionów; przede wszystkim widoczny jest wpływ tkaniny wileńskiej. Przyczyną tego zjawiska jest osiedlenie się na tych terenach znacznej liczby repatriantów z Wileńszczyzny.

17 maja spółdzielnia CPLiA w Żywcu zorganizowała jednodniowy pokaz współczesnej sztuki ludowej regionu żywieckiego, połączony z jury konkursu na hafty żywieckie. Sprawozdanie z obu tych imprez zamieścimy w następnym numerze.

Różne

Po kilkuletnim okresie przygotowań otwarto Okręgowe Muzeum w Zielonej Górze. Jednym z czterech działów muzeum jest dział etnograficzny.

Na zaproszenie Muzeum Sztuki i Kultury Ludowej w Warszawie bawili w Polsce dwaj rzeczoznawcy UNESCO w sprawach etnografii i sztuki ludowej — dr Robert Wildhaber z Bazylei i dr Erik Andren ze Sztokholmu. Zwiedzali oni m. in. muzea na Rzeszowszczyźnie: w Łańcucie, Rzeszowie i Sannoku, oglądali także zabytki ludowej architektury oraz czynne ośrodki rękodzielnictwa ludowego. Następnym terenem szczegółowo poznanym przez rzeczoznawców UNESCO była Lubelszczyzna. Dr Wildhaber zakupił szereg eksponatów współczesnej sztuki ludowej dla kierowanego przez siebie Muzeum Etnograficznego w Bazylei.

25 marca odbył się w Powiatowym Domu Kultury w Puławach zjazd twórców ludowych powiatu puławskiego. Obrady poświęcone były omówieniu problemów związanych z rozwojem twórczości ludowej w tym powiecie.

W kwietniu odbył się w Wejherowie uroczysty jubileusz z okazji 60-lecia urodzin rzeźbiarki-amator-ki i propagatorki kaszubskiej sztuki ludowej, Otylii Szczukowskiej, połączony z wystawą jej prac. Szczukowska, córka znanego badacza Kaszub i Kociewia — Franciszka Szornaka, brała wraz z ojcem udział w poszukiwaniach terenowych, pracowała w placówkach zajmujących się ochroną i propagowaniem sztuki ludowej. Obecnie zatrudniona jest w dziale sztuki ludowej Wojewódzkiego Domu Kultury i współpracuje też z CPLiA.

W ramach obchodów Tysiąclecia wmurowano kamień węgielny pod Muzeum Regionalne w Sidzinie koło Jordanowa. Inicjatorami budowy muzeum są: Państwowy Dom Wczasów Dziecięcych i społeczeństwo powiatu. Jako początek zbiorów przyszłego muzeum zgromadzono m. in. szereg zabytków sztuki ludowej.

5 kwietnia otwarty został w Nowym Jorku sklep CPLiA. Wiele poważnych pism amerykańskich podało entuzjastyczne sprawozdania z uroczystości otwarcia. Nowojorski sklep odwiedza codziennie ok. 200 osób.